BOTEZUL, *PORTA FIDEI*

Daniel IACOBUȚ

Abstract: This article reveals that emeritus pope Benedict XVI's presentation of Baptism as a door of faith in the Apostolic Letter *Porta Fidei* is, in fact, rooted into the Church's liturgical experience, particularly in the rite of celebrating the sacraments of Christian initiation. The article develops this idea in three parts, all three focusing on the baptism seen as a door of faith: the first part presents the Baptism as participation to Christ's Paschal Mystery; the second part looks at the relationship between Baptism and faith; the third, more liturgical, explores the initial rite of celebrating the Baptism, rite which would take place at the church's door. In this last part, we show that entering the catechumenate, for both the adult Christian initiation and the beginning of the rite of Baptism for children, was named rite of acceptance and welcoming. It could also be called liminal rites as they take place *ad limen*, at the church's door, around a door threshold which meant entering the church once passed by. Starting with the names – admission, welcoming – we understand that they refer to overcoming separation for becoming closer, for entering in a new relationship, in a communion with God and with the Church through Baptism. In fact, if we consider *In 10,7.9*, there is only one door through which one could enter to be in communion with God, and this is Christ the Saviour. This is the reason why the place for officiating the rite of welcoming is the church's door, which symbolizes Christ-the door, and the culmination of this rite is tracing the cross on the forehead, the true door which gives access for the communion with God and with our neighbour. These liminal rites tighten the interdependencies between *lex orandi*, the law of the prayer, and *lex credendi*, the law of belief: the Church's celebration clearly presents the Baptism as the *ianua vitae spiritualis,* the door of life in the Spirit and the foundation for the entire life of faith of a Christian.

Keywords: Baptism, liturgy, faith, door, passing through, communion, liminal rites, welcoming, mystagogy.

Tema acestui articol este inspirată din primele cuvinte scrise de Papa emerit Benedict al XVI-lea în Scrisoarea apostolică *Porta fidei*:

> „Poarta credinței" (cf. *Fap* 14,27), care introduce la viața de comuniune cu Dumnezeu şi permite intrarea în Biserica sa, este mereu deschisă pentru noi. Este posibil să trecem acel prag atunci când cuvântul lui Dumnezeu este vestit şi inima se lasă plăsmuită de harul care transformă. A trece prin acea poartă comportă pornirea pe un drum care durează toată viața. El începe cu Botezul

(cf. *Rom* 6,4), prin care putem să îl chemăm pe Dumnezeu cu numele de Tată, şi se încheie cu trecerea prin moarte la viaţa veşnică, rod al învierii Domnului Isus[1].

Din cuvintele papei reiese că actul traversării porţii credinţei pentru a intra în comuniunea cu Dumnezeu şi în comuniunea eclezială presupune două elemente complementare: ascultarea Cuvântului vestit şi disponibilitatea inimii omului de a se lăsa transformată, plăsmuită de harul lui Dumnezeu. Dar această transformare a inimii provocată de cuvânt şi înfăptuită de har nu se poate reduce la un moment punctual al istoriei personale, ci cuprinde întregul parcurs al vieţii omului. De aceea, papa introduce imaginea drumului care durează toată viaţa. Aşadar, a intra prin poarta credinţei conduce la pornirea pe un drum, un itinerar. În acest context, putem spune că poarta credinţei permite accesul la un drum căruia papa îi delimitează foarte clar începutul: botezul. De aceea, putem asocia botezul cu poarta credinţei despre care ne vorbeşte cartea *Faptele Apostolilor* 14,27 şi din care s-a inspirat în mod explicit Sfântul Părinte. De altfel, expresia „poarta credinţei" nu poate fi înţeleasă pe deplin fără a face referinţă la evenimentul sacramental care a primit de la Tradiţie şi numele de „sacramentul credinţei".

Perspectiva documentului papal este în totală armonie cu ceea ce afirmă *Catehismul Bisericii Catolice* despre Botez la numărul 1213: „Sfântul Botez este fundamentul întregii vieţi creştine, poarta vieţii în Duh (*vitae spiritualis ianua*), ce deschide calea spre celelalte sacramente. Prin botez suntem eliberaţi de păcat şi renăscuţi ca fii ai lui Dumnezeu, devenim mădulare ale lui Cristos, suntem încorporaţi în Biserică şi făcuţi părtaşi de misiunea ei"[2].

Ceea ce intenţionez să arăt în cele ce urmează este faptul că această prezentare a Botezului drept poartă a credinţei, punct iniţial al drumului întregii vieţi creştine, provine de fapt din experienţa liturgică a Bisericii, mai precis, din ritualul celebrării sacramentelor iniţierii creştine. Cu alte cuvinte, prin această imagine a porţii şi a începutului de drum, papa emerit se demonstrează a fi un autentic mistagog ce ne conduce să aprofundăm misterul credinţei plecând de la misterul celebrării liturgice. Voi dezvolta acest aspect în trei momente ce au în comun motivul botezului drept poartă a credinţei: un prim moment ce prezintă Botezul drept participare la misterul pascal al lui Cristos; un al doilea moment priveşte în mod generic asupra raportului dintre Botez şi credinţă şi un al treilea, mai explicit liturgic, ce analizează ritul iniţial al celebrării Botezului, rit ce se desfăşoară la poarta bisericii.

---

[1] BENEDICT AL XVI-LEA, Scrisoarea apostolică *Porta fidei*, n.1.

[2] *Catehismul Bisericii Catolice*, n. 1213, Bucureşti 1993, 272.

1. Paştele lui Cristos şi Botezul

A vorbi despre Botez ca despre o poartă a credinţei, sau o poartă a vieţii în Duh, presupune acţiunea trecerii prin această poartă: o trecere de la un spaţiu într-un alt ambient şi, mai în profunzime, o trecere de la o stare existenţială la un alt *status*, la o altă condiţie. Sfânta Scriptură şi tradiţia Bisericii ne spun că a trece prin poarta botezului înseamnă de fapt a participa la marea trecere a lui Cristos prin moarte la viaţă, adică la misterul său pascal. În acest sens, normele introductive generale ale Ritualul iniţierii creştine a adulţilor afirmă la numărul 6:

> Cei care sunt botezaţi devin una cu Cristos printr-o moarte asemănătoare cu a lui, sunt înmormântaţi împreună cu el în moarte, ca să aibă parte de o înviere asemănătoare cu a lui şi să trăiască o viaţă nouă. Într-adevăr, prin Botez nu se comemorează şi nu se săvârşeşte altceva decât misterul pascal, deoarece prin el oamenii trec de la moartea păcatului la viaţa harului[3].

Este clară referinţa citatului din ritual la primele 11 versete ale capitolului 6 din *Scrisoarea către Romani* a sf. apostol Paul: „Am fost înmormântaţi împreună cu el prin botez în moartea lui, pentru ca, după cum Cristos a înviat din morţi prin gloria Tatălui, la fel şi noi să umblăm într-o viaţă nouă" (*Rom* 6,3-4). Această afirmaţie a sf. Paul este fundamentală, pentru că stabileşte conţinutul profund teologic al ritului comunităţii primare: gestul de imersiune (scufundare) şi de emersiune, ieşire la suprafaţă, constituia într-adevăr modul cel mai potrivit pentru a explica conţinutul pascal al ritului[4]. Baia baptismală, cu dubla sa mişcare de scufundare şi ieşire la suprafaţă, devine, aşadar, o imagine sau o re-prezentare sacramentală a trecerii lui Cristos de la moarte la viaţă, trecere la care este asociat şi cel ce este botezat.

Experienţa rituală a băii baptismale este semnul eficace al împlinirii misterului pascal în cel ce este botezat. Botezul este Paştele creştinului, este trecerea sa sacramentală de la starea de sclav al păcatului la condiţia unei vieţi noi. Cel botezat este, aşadar, introdus în mod vital în misterul pascal al lui Cristos, după cum se exprima şi sf. Leon cel Mare: „Fiind [cel botezat] primit de Cristos şi primindu-l pe Cristos după spălare, nu rămâne ceea ce exista înaintea botezului, ci devine o fiinţă regenerată de moartea celui Răstignit"[5]. În concluzie, dimensiunea cristologică a Botezului şi ritul fundamental al cufundării şi ieşirii la suprafaţă ajută la înţelegerea sa drept Paştele creştinului. Celebrarea în credinţă a sacramentului realizează

[3] *Ritualul Iniţierii Creştine a Adulţilor*, Norme generale introductive, n. 6, Iaşi 2008, 13.
[4] Cf. J.A. Fitzmyer, *Lettera ai Romani*, Casale Monferrato 1999, 516-517.
[5] Leon cel Mare, *Tractatus* 63: CCL 138A, 387.

trecerea la viaţa dumnezeiască şi, în acest sens, putem spune că Botezul devine poarta intrării în comuniunea Sfintei Treimi.

2. Botezul, sacrament al credinţei

A considera Botezul drept poartă a credinţei ne conduce să aprofundăm şi raportul existent între primul dintre sacramentele Bisericii şi credinţă. Tradiţia constantă a Bisericii vrea ca actul Botezului să fie însoţit de o explicită mărturisire de credinţă: practica liturgică a cerut mereu candidatului adult o clară manifestare a credinţei, fie, în primele secole, prin formula triplă interogativă ce constituia un singur act împreună cu scufundarea în apa botezului, fie astăzi, printr-o întrebare ce precedă acest gest. Această mărturisire de credinţă se bazează pe cunoaşterea şi asumarea prealabilă a credinţei Bisericii, fapt ce s-a petrecut deja în timpul catecumenatului prin acea *traditio* – consemnare – şi *redditio* – restituire a Simbolului credinţei. Se profesează, aşadar, credinţa primită în şi prin Biserică, arătându-se clar că fiecare credincios poate să creadă numai în interiorul credinţei Bisericii.

Sf. Augustin este Părintele Bisericii care a consacrat expresia ce descrie Botezul ca „sacrament al credinţei”[6]. Considerând cazul Botezului copiilor, el dorea să spună că nu credinţa individului botezat este cea care face ca Botezul să fie considerat sacrament al credinţei, ci credinţa întregii Biserici. Această credinţă a Bisericii se exprimă în cadrul ritualului care îl transformă pe botezat în „credincios”. Aşadar, în celebrarea sacramentului, protagonistă este credinţa Bisericii pe care candidatul o primeşte şi o acceptă. Credinţa Bisericii este în acelaşi timp premisa şi efectul Botezului. Ea este dar al lui Dumnezeu, precum şi răspuns al persoanei umane în cadrul comunităţii ecleziale. De aceea, sf. Vasile cel Mare afirma că, „aşa cum credem în Tatăl şi Fiul şi Duhul Sfânt, tot aşa şi botezăm în numele Tatălui, şi Fiului, şi Duhului Sfânt”[7].

Raportul credinţă-botez este ilustrat de întreaga structură a ritualului botezului, întrucât celebrarea sacramentală este de fapt o împlinire, o actualizare a credinţei Bisericii. În această perspectivă, am ales să aprofundez din întregul ritual al Botezului riturile iniţiale, cele ce se împlinesc la poarta bisericii.

Botezul, poartă a credinţei în riturile de primire

Intrarea în catecumenat în cazul iniţierii creştine a adulţilor, precum şi începutul ritualului Botezului copiilor au primit numele de rituri de admitere sau de primire. Acestea mai pot fi numite şi rituri liminale, deoarece

[6] Augustin de Hipona, „Sacramentum fidei”, *Epistola* 98, 9: PL 33, 364.
[7] Vasile cel Mare, *Liber de Spiritu Sancto*, 12: PG 32, 117-118.

se desfăşoară „ad limen”, adică la poarta bisericii, în jurul unui prag de trecere, de intrare în edificiul sacru. Nu este vorba despre nişte rituri marginale ce ar putea fi trecute uşor cu vederea, pentru că ele fac parte integrantă dintr-o structură rituală ce posedă o relevantă semnificaţie teologică. Plecând de la însuşi numele lor – admitere, primire –, înţelegem că această semnificaţie se referă la depăşirea unei situaţii de separare în vederea unei apropieri, a intrării într-o relaţie nouă, în cazul Botezului, într-o relaţie de comuniune cu Dumnezeu şi cu Biserica.

Înainte de toate, analizăm ritul admiterii la catecumenat, pentru că din acesta s-a inspirat şi ritul primirii în cadrul Botezului copiilor. Această admitere în catecumenat nu este o simplă înscriere la un curs de formare, ci este o adevărată intrare liturgică, întrucât ritualul prevede:

> Candidaţii împreună cu garanţii lor şi cu adunarea credincioşilor se întrunesc în afara bisericii, sau în pridvorul, sau la intrarea ei, sau chiar într-o parte (din interiorul bisericii) adaptată acestui scop, sau, în sfârşit, în funcţie de împrejurări, într-un alt loc potrivit din afara bisericii[8].

Acolo, după salut, celebrantul invită candidaţii şi pe acei care îi prezintă să se apropie întrebându-i despre numele lor şi despre ceea ce cer de la Biserică. Fiecare răspunde: „Credinţa”. În acel moment, celebrantul li se adresează cu un îndemn şi cu o întrebare din care reiese clar că Iniţierea creştină este poarta de acces către drumul credinţei:

> Vouă, aşadar, care aţi urmat lumina sa, vi se deschide calea evangheliei, pentru ca, punând temeliile unei vieţi noi, să-l recunoaşteţi pe Dumnezeul cel viu [...]. Aceasta este calea credinţei pe care Cristos vă va fi călăuză.. Sunteţi gata să păşiţi pe această cale?[9]

După un exorcism, urmează punctul culminant al acestor rituri de la poarta bisericii, anume însemnarea frunţii şi a simţurilor cu sfânta cruce, semnul specific al noii condiţii a catecumenilor. Celebrantul spune: „N., primeşte semnul crucii pe frunte: însuşi Cristos te întăreşte cu semnul iubirii sale. Învaţă acum să-l cunoşti şi să-l urmezi”[10]. După care sunt însemnate simţurile: urechile, pentru a asculta glasul Domnului, ochii, pentru a vedea strălucirea feţei lui Dumnezeu, gura, pentru a răspunde la cuvântul lui Dumnezeu, pieptul, pentru ca Cristos să locuiască în inimă prin credinţă, şi spatele, pentru a purta jugul plăcut al lui Cristos. Apoi, candidaţilor li se adresează acest îndemn însoţit de un gest corespunzător al celebrantului: „Intraţi în biserică pentru a lua parte cu noi la masa cuvântului lui Dumnezeu”[11].

---

[8] *Ritualul Iniţierii Creştine a Adulţilor*, n. 73, 41.
[9] *Ritualul Iniţierii Creştine a Adulţilor*, n. 76, 43.
[10] *Ritualul Iniţierii Creştine a Adulţilor*, n. 83, 47.
[11] *Ritualul Iniţierii Creştine a Adulţilor*, n. 90, 51.

Se intră, aşadar, în mod solemn în biserică, în cadrul unei procesiuni însoțite de un psalm care are următoarea antifonă: „Veniți, fiilor, ascultați-mă: vă voi învăța frica de Domnul". În biserică urmează celebrarea cuvântului lui Dumnezeu, în cadrul căreia se consemnează catecumenilor Evangheliile.

La o atentă lectură a acestor rituri, regăsim patru momente ce exprimă realitatea profundă a inserării, a intrării într-o comunitate de credință al cărei semn distinctiv este crucea ce realizează comuniunea între Dumnezeu şi om.

1) Ieşirea dintr-un spațiu: aceasta trebuie înfăptuită de ambele părți, atât de către comunitate, reprezentată de celebrant şi slujitorii sacri, cât şi de candidatul însuşi[12]. Este un prim gest simbolic: Biserica nu este o comunitate autoreferințală sau care se celebrează pe sine, pentru că ea iese din spațiul său propriu pentru a merge spre lumea care nu îi aparține. Astfel, împlineşte acelaşi itinerar ca şi Cristos, care iese din sânul Tatălui pentru a veni în lume. Este, aşadar, o Biserică misionară, căreia nu îi este frică să păşească pragul propriei limite spațiale pentru a intra într-un contact real cu umanitatea la care e trimisă. În acelaşi timp, candidatul iese din lumea sa şi se îndreaptă spre spațiul Bisericii, ascultând de glasul harului care deja lucrează şi îl îndreaptă spre un drum de credință.

2) Întâlnirea şi contactul spațial şi verbal. Prin această ieşire, se începe deja trecerea de la o situație de depărtare, de necunoaştere, la întâlnirea dintre candidat şi Biserică. Este o mişcare de apropiere spațială ce se aprofundează apoi printr-un dialog, prin care fiecare intră în spațiul interior al celuilalt şi datorită căruia se clarifică motivația acestei întâlniri: credința.

3) Pregătirea trecerii. Trecerea prin poarta bisericii şi intrarea în lăcaşul comunității de credință sunt pregătite de două momente, unul negativ şi unul pozitiv: în cel negativ, candidatul renunță la duhurile rele şi slujitorul Bisericii realizează exorcismul suflând asupra fiecărui candidat; în cel pozitiv, candidatul îşi manifestă adeziunea la calea credinței şi primeşte semnul crucii pe frunte şi pe simțuri. Deja prin această însemnare se intră în sfera apartenenței față de Cristos şi se începe a fi în comuniune cu Biserica.

4) Trecerea. Acum, candidatul poate trece pragul şi poate intra în edificiul bisericii, întrucât, prin adeziunea sa inițială la Cristos şi prin semnul crucii, primeşte o nouă identitate[13]. Intrarea în acest lăcaş al comunității este imaginată ca intrarea în sânul matern, în aşteptarea momentului naşterii din apă şi Duh Sfânt. De aceea, şi celebrantul îi spune: „Întreaga comunitate te va înconjura cu dragostea sa şi te va sprijini cu ajutorul său"[14].

---

[12] Cf. *Ritualul Inițierii Creştine a Adulților*, n. 245, 149.

[13] *Ritualul Inițierii Creştine a Adulților*, n. 90, 149.

[14] *Ritualul Inițierii Creştine a Adulților*, n. 84, 47.

Observăm că, în cadrul riturilor de admitere, un rol particular îl deține poarta bisericii. Aceasta îmbracă o semnificație deosebită, care se regăseşte de multe ori în scenele din istoria mântuirii ce sunt gravate pe ea. Este de ajuns să fi văzut poarta Bazilicii paleocreştine „Sf. Sabina" din Roma, pe care este gravată, alături de alte scene biblice, prima reprezentare plastică a răstignirii lui Isus, pentru a înțelege faptul că creştinii au considerat dintotdeauna poarta drept un important element liturgic. De aceea, poarta bisericii nu are numai funcția de uşă prin care cineva intră şi iese din edificiu, ci devine simbol şi pregustare a ceea ce îl aşteaptă înăuntrul bisericii. În acest sens, în istoria artei creştine găsim porți pe care sunt gravate diferite scene din istoria mântuirii, întrucât acele evenimente salvifice vor fi actualizate prin celebrare pentru cei care vor intra prin această poartă în lăcaşul de cult[15].

Nu avem aici suficient spațiu pentru a aprofunda semnificația liturgică a porții bisericii, care, la rândul său, evocă tema biblică a „porții". Este de ajuns să ne amintim că întreaga istorie a mântuirii este aşezată între poarta Paradisului, prin care ies Adam şi Eva după păcatul originar, şi cele douăsprezece porți ale Ierusalimului ceresc, prin care se intră în comuniunea deplină cu Dumnezeu. Semnificația cel mai des întâlnită în istoria artei creştine a porții edificiului în care comunitatea creştină celebrează sfintele taine este cristologică şi derivă din solemna afirmație a lui Isus: „Adevăr, adevăr vă spun: eu sunt poarta oilor. Dacă cineva intră prin mine, va fi mântuit" (*In* 10,7.9). Există, aşadar, o singură poartă pentru a intra în comuniune cu Dumnezeu, Cristos Mântuitorul. De aceea, şi sacramentul prin care se intră în această comuniune cu Dumnezeu, Botezul, nu poate face abstracție de faptul că a trece pragul porții Bisericii este un gest ce exprimă intrarea într-o relație profundă de credință cu Domnul Isus Cristos.

Interpretată în această perspectivă cristologică, valoarea simbolică a porții este însă de cele mai multe ori accentuată prin adăugarea unei statui sau a chipului lui Cristos deasupra acesteia, sau chiar prin unele inscripții. Multe porți de biserici ale Evului Mediu vorbesc celor care intră prin mesajele inscripționate pe ele. Amintesc doar exemplul abației benedictine medievale „St.-Marcel-lès-Sauzet" din regiunea Drôme a sud-estului Franței, pe uşa căreia este scris: „*Per me venite quoniam sum ianua vitae. Volo parcere, venite*"[16]. Poarta bisericii a devenit, aşadar, un element relevant în cadrul ritului de inițiere, întrucât a trece prin poarta-Cristos înseamnă, pentru cel care aderă la credință, a intra în staulul său, devenind astfel,

[15] Cf. C. Chenis, „Il portale nell-archittetura. «Segno» strutturale e «di-segno» narrativo", *Rivista Liturgica* 86 (1999) 704-705.

[16] Cf. C. B. Kendall, „The Gate of Heaven and the Fountain of Life", *Essays in Medieval Studies* 10 (1993) 117.

dintr-un individ izolat, membru al Bisericii. Botezul este, prin urmare, poartă a credinţei, aceasta din urmă manifestându-se în liturgia intrării în catecumenat prin intrarea lor liturgică în biserică şi prin primirea lor din partea comunităţii de credinţă.

Acest profund sens teologic al ritului de admitere în catecumenat este prezent în sinteză în ritul primirii din cadrul botezului copiilor. Aici ritualul indică uşa bisericii drept locul începutului celebrării. Celebrantul primeşte familia, naşii şi copilul ce urmează a fi botezat, îi salută, îi întreabă apoi asupra numelui dat copilului şi asupra a ceea ce cer de la Biserică pentru el. Primul răspuns prevăzut de rit pentru părinţi este „Botezul", dar ei pot folosi şi alte cuvinte, ca, de exemplu, „credinţa, primirea în Biserică, harul lui Cristos"[17]. Următoarele întrebări adresate părinţilor şi naşilor accentuează şi ele că gestul sacramental ce urmează a fi săvârşit este motivat de credinţă. Întregul rit al primirii culminează cu însemnarea cu sfânta cruce a frunţii copilului din partea celebrantului şi apoi a părinţilor şi naşilor. Acest gest este însoţit de un text care manifestă dimensiunea eclezială a botezului, drept primire a copiilor în sânul Bisericii, astfel că locul său firesc este tocmai la intrarea în edificiul bisericii:

> N, Biserica noastră creştină te primeşte cu mare bucurie în rândul fiilor ei. În numele ei, eu te însemn cu sfânta cruce; după mine, şi părinţii împreună cu naşii te vor însemna cu acelaşi semn al lui Cristos, Mântuitorul nostru[18].

Apoi, celebrantul îi invită pentru a lua parte la liturgia cuvântului lui Dumnezeu, invitaţie care se concretizează în formarea unei procesiuni până la locul destinat ascultării Cuvântului. În timpul acestei procesiuni, ritul recomandă cântarea psalmului 84, care cântă dorul după lăcaşul Domnului, iar la versetul 11 spune: „Căci mai bună este o zi în curţile tale, decât o mie în altă parte; prefer să stau în pragul casei Dumnezeului meu, decât să locuiesc în casele păcătoşilor".

Şi în cadrul riturilor de primire a copiilor ce urmează a fi botezaţi, iese, aşadar, în evidenţă identitatea botezului drept poartă a credinţei, poartă prin care se intră în comuniune cu Dumnezeu (semnul crucii) şi cu Biserica reprezentată de celebrant, dar şi de părinţi şi naşi. E relevant în acest sens faptul că şi părinţii şi naşii, făcând semnul crucii pe fruntea copilului, sunt aşezaţi de partea Bisericii care primeşte. Se poate spune că ei sunt chemaţi acum să primească copilul lor dintr-o altă perspectivă decât cea a familiei naturale de sânge, şi anume din perspectiva fraternităţii ecleziale.

Pentru ritualul botezului copiilor, asemenea ritului intrării în catecumenat, poarta bisericii apare drept punctul iniţial al întregului parcurs al

---

[17] *Ritualul Botezului Copiilor*, n. 37, Iaşi 2002, 29.
[18] *Ritualul Botezului Copiilor*, n. 41, 30.

celebrării, dar şi al întregului drum de credinţă al aceluia care a fost însemnat cu semnul iubirii lui Cristos şi a intrat astfel în comunitatea de credinţă. Şi în cadrul acestui rit, semnificaţia cristologică a porţii este fundamentală. Această semnificaţie este întărită de însemnarea cu semnul crucii, întrucât crucea nu este altceva decât poarta dintre Dumnezeu şi oameni. Astfel se exprima Papa emerit Benedict al XVI-lea în omilia din Duminica Floriilor din 2007: „Isus Cristos, cu lemnul crucii sale, a deschis larg poarta dintre Dumnezeu şi oameni. Acum ea este deschisă". Într-adevăr, semnul crucii prin care culminează riturile primirii în cadrul botezului nu indică altceva decât faptul că Biserica „cuvântul crucii" (*1Cor* 1,16) îl consideră ritualizat în semnul crucii drept prima şi cea mai importantă bogăţie ce o poate dărui noilor săi membri. În crucea lui Cristos s-a deschis spaţiul de reconciliere şi de comuniune a oamenilor cu Tatăl şi între ei. Iar Biserica nu este altceva decât actualizarea pentru umanitatea din orice timp şi loc a acestei noi posibilităţi de existenţă comunională în trupul glorificat al lui Cristos. Iată de ce locul desfăşurării ritului de primire este poarta bisericii care îl personifică pe Cristos-poarta, iar gestul culminant al acestui rit este cel al însemnării cu sfânta cruce, adevărata poartă de acces a omului la comuniunea cu Dumnezeu şi la comuniunea cu aproapele. Astfel, ritul însuşi al celebrării ne conduce să descoperim cum sacramentul botezului este poarta vieţii de credinţă a fiecărui creştin.

Concluzii

În urma acestei analize, cred că am putut descoperi fundamentul liturgic al afirmaţiei papei Benedict: a trece prin poarta credinţei comportă pornirea pe un drum care începe cu Botezul. Aceeaşi convingere este exprimată de *Catehismul Bisericii Catolice*, pentru care Botezul este „*ianua vitae spiritualis*", poarta vieţii în Duh şi fundamentul întregii vieţi de credinţă a creştinului[19]. Botezul este poartă pentru că prin el creştinul trece împreună cu Cristos de la moarte la viaţa cea nouă a Duhului şi intră în comunitatea fiilor lui Dumnezeu. Botezul este poarta credinţei pentru că ne inserează în mod existenţial în misterul credinţei, adică în misterul pascal al lui Cristos. Până la urmă, Cristos şi misterul crucii sale glorioase reprezintă poarta care conduce la comuniunea mântuitoare cu Tatăl în Duhul Sfânt. El şi crucea sa reprezintă poarta de acces către acel spaţiu de reconciliere şi de comuniune care este trupul său mistic, Biserica. Botezul este poarta credinţei, pentru că el constituie în acelaşi timp împlinirea drumului de venire la credinţă, dar şi izvorul nesecat care modelează viaţa botezaţilor după credinţa mărturisită şi primită la Botez. La aceste concluzii

---

[19] Cf. *Catehismul Bisericii Catolice*, n. 1213, Bucureşti 1993, 272.

am ajuns plecând de la experiența ritului Bisericii ce se desfăşoară într-un spațiu precis al edificiului bisericii: *ad limen*, la poarta sa. Aprofundând consistența teologică a semnelor, cuvintelor şi locurilor ce compun acțiunea liturgică, descoperim credința Bisericii în legătură cu sacramentul Botezului.

Dar *lex orandi*, regula rugăciunii, nu ne descoperă numai *lex credendi*, regula credinței Bisericii, ci ne trimite şi la *lex vivendi*, adică la regula trăirii creştine. Din prisma celor analizate până acum, viața creştină apare drept înfăptuirea dinamismului intrinsec celebrării botezului. Concret, fiecare creştin este chemat în orice moment al existenței sale baptismale să îl aibă pe Cristos drept punctul fundamental de referință în întreaga sa gândire, simțire şi acțiune. Cu alte cuvinte, harul baptismal este cel al unei continue treceri prin poarta vieții dumnezeieşti care este Cristos şi misterul său pascal. Botezul introduce în dinamismul istoriei mântuirii: se încep un drum şi o istorie nouă, în care cel botezat începe să umble în noutatea lui Cristos; începe un drum nou comunitar şi eclezial, un drum şi o istorie ce se desfăşoară nu în mod izolat şi individualist, ci însoțit de poporul ieşit din apele botezului. Încep un drum şi o istorie de credință în care a crede nu înseamnă numai a cunoaşte rațional realitatea obiectivă a misterului lui Cristos, ci a primi în propria existență caritatea care animă acest mister. Această asimilare progresivă a misterului lui Cristos îl conduce pe creştin să devină părtaş la misiunea Bisericii şi, prin ea, la misiunea lui Cristos şi a Duhului Sfânt. Iar prin prisma riturilor Bisericii analizate aici, această misiune constă şi în a fi în stare de a fi la poartă, adică a ieşi în întâmpinarea lumii de azi, fiind în stare să creăm punți de dialog prin care să identificăm şi să valorizăm acele semințe ale cuvântului care se află în inima fiecărui om de bunăvoință.